

บทที่ 2

หลักการและสาระสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการค.ศ.2006

คนพิการโดยส่วนใหญ่ใช้ชีวิตอยู่เหมือนเป็นส่วนเกินในสังคม ถูกตัดขาดจากการมีส่วนร่วมทางสังคม พวกเขาเหล่านั้น มีจำนวนน้อยนักที่จะได้รับโอกาสทางการศึกษา การประกอบอาชีพ การมีบ้านพักอาศัยเป็นของตนเอง การสร้างครอบครัวหรือการเลี้ยงดูลูกหลาน การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมหรือการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่นโอกาสในการลงคะแนนเสียง รวมทั้งความสะดวกในการเดินทาง การรับข้อมูลข่าวสารอีกด้วย

คนพิการเป็นบุคคลที่มีโอกาสที่จะถูกเอารัดเอาเปรียบได้มาก กล่าวคือประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ของคนที่ยากที่สุดในโลกคือคนพิการ และอีก 98 เปอร์เซ็นต์ของเด็กพิการอาศัยอยู่ในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งทำให้ไม่มีโอกาสในการเข้ารับการศึกษาเท่าที่ควร และอีกประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์ของเด็กเร่ร่อนในโลกนั้นเป็นเด็กพิการ ส่วนอัตราการไม่รู้หนังสือของคนพิการที่เป็นผู้ใหญ่มีประมาณ 3 เปอร์เซ็นต์ และในบางประเทศมีผู้หญิงพิการที่ไม่รู้หนังสือประมาณ 1 เปอร์เซ็นต์

คนพิการนั้นมักจะไม่ได้รับการดูแลจากสังคม และเป็นบุคคลที่มีความยากจน ใช้ชีวิตอยู่อย่างยากลำบาก และนอกจากนั้นยังต้องเผชิญอุปสรรคในเรื่องการเลือกปฏิบัติจากสังคมอีกด้วย อันเป็นบ่อเกิดช่องว่างระหว่างคนพิการกับคนทั่วไปมากขึ้นด้วย ทำให้คนพิการไม่มีโอกาสในการเข้ารับการศึกษา ไม่มีความรู้ในด้านโภชนาการ ทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บได้ง่ายเพราะไม่มีความรู้ในการสร้างภูมิคุ้มกันโรค

ดังนั้นเพื่อมิให้เกิดความรุนแรงทางสังคมและความเสียหายแก่สังคมโดยรวม จึงมีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งในการที่จะต้องมีมาตรการทางกฎหมายที่เข้ามาทำหน้าที่ในการรับรองคุ้มครองสิทธิคนพิการอย่างเป็นรูปธรรมและสามารถนำมาใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ จึงเป็นที่มาของการจัดทำบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งก็คืออนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

2.1.ความเป็นมาของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการค.ศ.2006

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ปัญหาในเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน เป็นที่ได้รับความสนใจจากทุกภาคส่วนของสังคมระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นรัฐ, องค์การระหว่างประเทศ, องค์การอื่น ๆ เนื่องจากทุกฝ่ายเล็งเห็นว่า ในการที่จะแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิมนุษยชนให้เกิดผลอย่างจริงจังได้นั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการให้ความสำคัญต่อปัญหาดังกล่าว และต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคมระหว่างประเทศ โดยอาจเป็นความร่วมมือกันจัดทำเป็นสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน อันรวมถึงคนพิการด้วย แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีปัญหาอีกด้านหนึ่งที่เหมือนว่ามีได้รับการให้ความสำคัญเท่าที่ควร ซึ่งก็คือปัญหาสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับคนพิการ ทำให้ปัญหาดังกล่าวได้รับความสนใจในระดับนานาชาติ

โดยที่ประเด็นอันเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนนั้น องค์การสหประชาชาติ ในฐานะที่เป็นองค์การในทางระหว่างประเทศที่มีบทบาทในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งนอกจากให้การรับรองสิทธิ เสรีภาพของเด็ก สตรีและบุคคลในสถานการณ์อื่นๆแล้ว คนพิการก็ถือเป็นบุคคลที่องค์การสหประชาชาติมีความใส่ใจในการคุ้มครองในสิทธิ เสรีภาพเช่นเดียวกัน และมีหลักการในการคุ้มครองคนพิการมาเป็นเวลานานแล้ว กล่าวคือมีแนวความคิดในการให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิคนพิการมาก่อนที่จะมีการจัดทำอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการฉบับดังกล่าวนี้ โดยพิจารณาตามลำดับเหตุการณ์ในการวิวัฒนาการเรื่องสิทธิคนพิการ ดังนี้

เมื่อปี ค.ศ 1982 โดยที่ประชุมใหญ่สมัชชาสหประชาชาติ ได้มีการบัญญัติแผนปฏิบัติการระดับโลกว่าด้วยสิทธิคนพิการ (World Programme of Action Concerning of Disabled Persons) โดยมีสาระสำคัญเป็นการคุ้มครองคนพิการและส่งเสริมให้คนพิการได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมอย่างเต็มที่ และเคารพในเรื่องความเท่าเทียมของคนพิการในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นๆในสังคมอย่างเป็นปกติสุข โดยเน้นไปยังคนพิการที่อาศัยอยู่ในประเทศกำลังพัฒนา และคุ้มครองคนพิการทุกระดับโดยไม่แบ่งชนชั้น

ต่อมาที่ประชุมใหญ่สมัชชาสหประชาชาติได้มีการประกาศให้มีทศวรรษคนพิการ ในช่วงปี ค.ศ 1983-1992 (The United Nations Decade of Disabled Persons) โดยในระหว่างช่วงปีดังกล่าวนี้แผนปฏิบัติการระดับโลกว่าด้วยสิทธิคนพิการที่ประกาศออกมาก่อนก็ยังใช้ควบคู่ไปด้วย

ต่อมาก็ยังได้มีแนวความคิดในการที่จะทำการสร้างบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองรับรองสิทธิคนพิการขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ดังเช่นเมื่อปี ค.ศ 1987 ณ กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน ก็ได้มี

แนวความคิดในการที่จะร่างกฎหมายที่ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยได้มีการจัดทำเป็นร่างอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขึ้นมาในช่วงเวลาดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามในช่วงเวลาดังกล่าวยังเป็นช่วงที่มีความแตกต่าง ความหลากหลายทางด้านแนวความคิดในเรื่องที่เกี่ยวกับคนพิการอยู่ค่อนข้างมาก ไม่ว่าจะเป็นความเห็นของประเทศที่เข้าร่วมประชุมจัดทำร่าง เช่น รัฐบาลประเทศอิตาลี และรัฐบาลประเทศสวีเดน ทำให้ยุติในอันที่จะร่างอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการดังกล่าว ยังไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ ทำให้ความคิดที่จะมีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการในช่วงเวลานั้น ยังมีได้เกิดขึ้น

ต่อมาในช่วงปี ค.ศ 1991 โดยที่ประชุมใหญ่สมัชชาสหประชาชาติ ได้มีการประกาศหลักเกณฑ์ว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลที่มีอาการป่วยทางจิต และพัฒนาบุคคลผู้มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวและทางสุขภาพอนามัย (Principles for the protection of Persons with mental illness and the Improvement of Mental Health หรือที่เรียกว่า MI principles) โดยเป็นหลักการเบื้องต้นที่มีมาตรการที่ให้การรับรองและคุ้มครองการกระทำที่เป็นการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชน ซึ่งอาจมาจากหลักประเพณีปฏิบัติก็เป็นได้ เช่นการทำหมันหรือการกระทำใดก็ตามที่ไม่สมควรที่จะกระทำต่อเนื้อตัวร่างกาย รวมทั้งมีมาตรการในการรักษาพยาบาลเพื่อเยียวยาการกระทำที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วย แต่อย่างไรก็ตาม หลักการ MI principle นั้นในปัจจุบันก็ยังไม่มียุติในความเหมาะสมของมาตรการดังกล่าว

ต่อมาในช่วงปี ค.ศ 1993 โดยที่ประชุมใหญ่สมัชชาสหประชาชาติ ได้มีการนำหลักการเบื้องต้นว่าด้วยความเท่าเทียมกันทางโอกาสของผู้พิการ (Standard Eules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabillities) อันเป็นหลักการที่มีจุดมุ่งหมายที่แน่ชัดว่าไม่ว่าจะเป็นเด็กหญิง เด็กชาย ผู้ชาย ผู้หญิง ที่มีความพิการนั้น ต่างก็ฐานะที่เป็นสมาชิกทางสังคมเช่นเดียวกับบุคคลที่ไม่พิการ และคนพิการนั้นก็บุคคลที่มีความสามารถในการที่จะใช้สิทธิของตนเองเช่นเดียวกัน ดังนั้นบุคคลอื่นๆย่อมต้องเคารพในสิทธิ เสรีภาพของบุคคลอื่นๆเช่นเดียวกัน และรัฐต้องไม่กระทำการหรือว่าดำเนินการใดๆอันก่อให้เกิดอุปสรรคหรือขัดขวางการมีส่วนร่วมทางสังคมของคนพิการในการที่จะมีส่วนร่วมหรือมีนิติสัมพันธ์ทางสังคมด้วย

ซึ่งต่อมา หลักการเบื้องต้นดังกล่าวได้กลายมาเป็นหลักการหรือเครื่องมือสำคัญขององค์การสหประชาชาติในการที่จะส่งเสริมรัฐภาคีในเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนทั้งของบุคคลทั่วไปและคนที่มีความบกพร่องทางความสามารถทั้งหลาย โดยถือเป็นหลักการพื้นฐานคุ้มครองสิทธิของคนพิการอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งแนวคิดตามหลักการเบื้องต้นดังกล่าวมานี้ ต่อมาก็มีหลาย

ประเทศที่ได้ให้ความสนใจและนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องประเทศของตน โดยมีการนำมาพัฒนาเป็นกฎหมายไว้สำหรับประเทศนั้นๆ

แต่ว่าโดยสภาพของหลักการเบื้องต้นดังกล่าวนี้ มิได้มีฐานะเป็นกฎหมาย กล่าวคือ มิได้มีสภาพบังคับเช่นบทกฎหมาย ที่มีสภาพบังคับให้ต้องปฏิบัติตาม แต่ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตามก็ถือว่า หลักการเบื้องต้นว่าด้วยความเท่าเทียมกันทางโอกาสของผู้พิการ (Standard Eules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabillities) นั้นเป็นที่มาที่สำคัญของการพัฒนาเป็นอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการในเวลาต่อมา

ต่อมา จึงได้เกิดแนวคิดในการที่จะพัฒนาอนุสัญญาที่มีบทบัญญัติในการให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขึ้นมา โดยเป็นอนุสัญญาที่เน้นให้ความสำคัญคุ้มครองคนพิการอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อทำหน้าที่ในการสอดส่อง ดูแล ตลอดจนการคุ้มครองสิทธิของคนพิการอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการที่จะแสดงให้เห็นว่าสิทธิคนพิการนั้นสมควรที่จะได้รับการดูแลอย่างเป็นธรรมและสนองประโยชน์ที่แท้จริงของคนพิการ

ดังนั้น จึงได้มีการพัฒนาแนวความคิดที่จะจัดทำอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับสิทธิคนพิการโดยเฉพาะนั้นก็ยังคงมีอยู่ ทั้งนี้เนื่องจากอนุสัญญาที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่มีอยู่นั้น ไม่อาจตอบสนองกับความต้องการที่มีลักษณะเฉพาะของคนพิการได้อย่างเต็มที่ จนกระทั่งในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2544 โดยข้อมติที่ 56/168 ได้มีมติให้จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อพิจารณาร่างอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิและศักดิ์ศรีของคนพิการ รวมถึงการพิจารณาข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและคณะกรรมการพัฒนาสังคม ซึ่งการทำงานของคณะกรรมการเฉพาะกิจดังกล่าวอยู่บนหลักการของการทำงานแบบองค์รวมในด้านพัฒนาสังคม สิทธิมนุษยชน และการไม่เลือกปฏิบัติ ดังจะเห็นได้จากการที่คณะกรรมการเฉพาะกิจได้เปิดโอกาสให้องค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการสามารถเข้าร่วมประชุม หรือจัดทำแถลงการณ์และเสนอในที่ประชุมได้ ซึ่งหลังจากที่ได้มีข้อเสนอร่างอนุสัญญาในปี 2544 โดยนาย Vicente Fox ประธานาธิบดีเม็กซิโกแล้ว คณะกรรมการเฉพาะกิจจึงได้จัดประชุมครั้งแรกในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2545 และการเจรจาเพื่อร่างอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการได้เสร็จสิ้นลงในการประชุมคณะอนุกรรมการครั้งที่ 8 ซึ่งจัดขึ้นในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2549 โดยนาย Kofi Annan เลขาธิการองค์การสหประชาชาติได้มีมติให้

ความเห็นชอบอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2549 ซึ่งนับได้ว่าเป็นความสำเร็จของคนพิการทั่วโลก

2.2.วัตถุประสงค์ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006

เนื่องจากคนพิการเป็นกลุ่มคนที่ประสบกับปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนมาโดยตลอด ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากทัศนคติที่บุคคลทั่วไปมีต่อคนพิการ ที่มักจะมองว่าคนพิการเป็นกลุ่มคนที่มีความแตกต่างจากบุคคลโดยทั่วไป ซึ่งจากฐานความคิดดังกล่าวนี้เองที่นำไปสู่ความแปลกแยกระหว่างบุคคลทั่วไปกับบุคคลซึ่งเป็นคนพิการ ประกอบกับคนพิการเป็นกลุ่มคนที่เป็นส่วนน้อยของสังคมจึงทำให้คนพิการได้รับการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นในสังคม อันเป็นปัจจัยที่สำคัญที่นำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนคนพิการ

ซึ่งสภาพดังกล่าวก็มีได้เกิดอยู่แต่ในประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น ในทางตรงกันข้ามสภาพการณ์เช่นนี้กลับแพร่ขยายออกไปทั่วโลก จึงทำให้ความสำคัญของปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนคนพิการได้รับความสนใจในระดับนานาชาติและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินการส่งเสริมให้คนพิการสามารถใช้สิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐานได้อย่างเต็มที่และเสมอภาค เพราะแม้ว่าคนพิการจะมีสิทธิ เสรีภาพขั้นพื้นฐานทัดเทียมกับบุคคลทั่ว ๆ ไป ในฐานะที่เป็นบุคคล แต่อย่างไรก็ตามในการใช้สิทธิ เสรีภาพขั้นพื้นฐานที่พวกเขามีอยู่นั้น คนพิการกลับไม่สามารถใช้สิทธิ เสรีภาพขั้นพื้นฐานนั้นได้อย่างเต็มที่ ทัดเทียมกับบุคคลโดยทั่วไป เนื่องจากมีข้อจำกัดในหลายด้าน เช่น สภาพร่างกาย การขาดความรู้ความเข้าใจ เป็นต้น ประกอบกับโดยลักษณะเฉพาะของคนพิการ ซึ่งในการที่จะเข้าถึงสิทธิบางประการได้นั้น จะต้องอาศัยความต้องการที่มีลักษณะพิเศษ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การใช้สิทธิ เสรีภาพขั้นพื้นฐานของคนพิการยิ่งทำได้ยากมากขึ้น

ดังนั้น เพื่อขจัดปัญหาดังกล่าว อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ จึงมุ่งหมายที่จะส่งเสริมให้คนพิการสามารถใช้สิทธิ เสรีภาพขั้นพื้นฐานที่มีอยู่ได้อย่างเต็มที่ และเสมอภาคกับคนอื่น ๆ โดยกำหนดให้ทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน หรือแม้แต่คนพิการเอง ทั้งนี้เพื่อให้คนพิการสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างทัดเทียมกับบุคคลอื่น

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ จึงส่งผลให้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ต้องมีวัตถุประสงค์ที่เป็น การเป็นการรับรอง คุ่มครองสิทธิคนพิการ ตามที่ปรากฏในข้อ 1 ของอนุสัญญา¹ โดยเป็นกรณีที่ ผู้พันให้รัฐภาคีต้องออกกฎหมายให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของอนุสัญญา ดังกล่าวด้วย ซึ่งต้อง เป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งอนุสัญญา ทั้งนี้ เพื่อให้การคุ้มครองการใช้สิทธิและเสรีภาพของคน พิการมีผลเป็นรูปธรรม โดยวัตถุประสงค์ของอนุสัญญา มีดังนี้

2.2.1 การคุ้มครองให้คนพิการสามารถใช้สิทธิ เสรีภาพขั้นพื้นฐานได้อย่างเต็มที่ และ เสมอภาค

กล่าวคือ นอกจากอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการจะมุ่งส่งเสริมให้คนพิการสามารถใช้ สิทธิและเสรีภาพของคนได้อย่างเต็มที่และเสมอภาคกับบุคคลอื่นแล้ว การคุ้มครองให้คนพิการ สามารถใช้สิทธิ เสรีภาพของตนได้ก็เป็นอีกความมุ่งหมายหนึ่งของอนุสัญญานี้ เพราะแม้ว่า จะมีการส่งเสริมให้คนพิการใช้สิทธิ เสรีภาพขั้นพื้นฐานแล้วก็ตาม แต่หากการใช้สิทธิ เสรีภาพ ดังกล่าวไม่สามารถทำได้จริงในทางปฏิบัติ ก็ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนพิการ

2.2.2 การรับรองให้คนพิการสามารถใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานได้อย่าง เต็มที่และเสมอภาค

กล่าวคือ เพื่อเป็นหลักประกันในการบังคับใช้สิทธิ เสรีภาพขั้นพื้นฐานของคนพิการ อนุสัญญานี้จึงได้ให้การรับรองสิทธิ และเสรีภาพขั้นพื้นฐานไว้หลายลักษณะ ไม่ว่าจะเป็น สิทธิในทางสังคม, เศรษฐกิจ, การมีส่วนร่วมในทางการเมืองและวัฒนธรรม, สิทธิในทาง

¹ Article 1

“The purpose of the present Convention is to promote, protect and ensure the full and equal enjoyment of all human rights and fundamental freedoms by all persons with disabilities, and to promote respect for their inherent dignity.”

กระบวนการยุติธรรม เป็นต้น ตลอดจนให้การรับรองมาตรฐานที่จำเป็น เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงสิทธิ เสรีภาพที่ได้รับรองไว้ในอนุสัญญาฉบับนี้ได้อย่างเต็มที่และเสมอภาคกับบุคคลอื่น

2.2.3 การส่งเสริมการเคารพในศักดิ์ศรีที่มีมาแต่กำเนิดของคนพิการ

กล่าวคือ แม้ว่าบุคคลทุกคนจะมีความเท่าเทียมกันในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่คนพิการมักจะเป็นกลุ่มคนที่ได้รับการปฏิบัติโดยไม่เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อยู่เสมอ ซึ่งอาจเกิดขึ้นในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม การได้รับการดูถูกเหยียดหยาม การได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม เป็นต้น ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติในแง่ลบต่อคนพิการ ฯลฯ ประกอบกับคนพิการเองยังมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิมนุษยชนอยู่อย่างจำกัด จึงทำให้คนพิการเป็นฝ่ายที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนตลอดมา

ด้วยเหตุนี้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ จึงมุ่งที่จะส่งเสริมความเคารพในศักดิ์ศรีของคนพิการซึ่งจำเป็นที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ส่วน ทั้งนี้เพื่อให้คนพิการสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างภาคภูมิใจ

2.2.4 การจัดการภาวะความยากจน ความหิวโหย

ภาวะการขาดแคลนอาหาร ความอดอยาก เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความพิการ ดังนั้นต้องมีมาตรการที่ป้องกันมิให้เกิดปัญหาดังกล่าว อันเป็นการป้องกันปัญหาจากโรคที่เกิดจากการขาดอาหาร เนื่องจากว่าประมาณ 85 เปอร์เซ็นต์ของคนพิการนั้นนั้น เป็นคนที่ยากจน ดังนั้นจึงเป็นปัจจัยเสี่ยงที่จะทำให้เกิดความยากลำบากในการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก โดยปรากฏอยู่ในอารัมภบทของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ.2006²

² Preamble (m)

“Recognizing the valued existing and potential contributions made by persons with disabilities to the overall well-being and diversity of their communities, and that the promotion of the full enjoyment by persons with disabilities of their human rights and fundamental freedoms and of full participation by persons with disabilities will result in

2.2.5 การส่งเสริมให้คนพิการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในประเทศที่กำลังพัฒนา คนพิการที่เป็นเด็กนั้น ประมาณ 98 เปอร์เซ็นต์ ไม่ได้มีโอกาสในการที่จะได้รับการศึกษา ทำให้เป็นภาระแก่สังคม จึงมีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง มีมาตรการในการให้สิทธิคนพิการให้ได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกับบุคคลที่ไม่พิการ

โดยที่อนุสัญญาฯ ก็ได้ให้ความสำคัญทางด้านการศึกษาแก่คนพิการเป็นอย่างมาก กล่าวคือการส่งเสริมคนพิการให้มีสิทธิที่จะได้รับการศึกษา ตามที่บัญญัติในข้อ 24 แห่งอนุสัญญาฯ³ โดยเปิดโอกาสให้คนพิการสามารถเข้าเรียนในสถานศึกษาโดยไม่เลือกปฏิบัติ ตลอดจนการ

their enhanced sense of belonging and in significant advances in the human, social and economic development of society and the eradication of poverty”

³ Article 24

1. States Parties recognize the right of persons with disabilities to education. With a view to realizing this right without discrimination and on the basis of equal opportunity, States Parties shall ensure an inclusive education system at all levels and lifelong learning directed to:

(a) The full development of human potential and sense of dignity and self-worth, and the strengthening of respect for human rights, fundamental freedoms and human diversity;

(b) The development by persons with disabilities of their personality, talents and creativity, as well as their mental and physical abilities, to their fullest potential;

(c) Enabling persons with disabilities to participate effectively in a free society.

2. In realizing this right, States Parties shall ensure that:

(a) Persons with disabilities are not excluded from the general education system on the basis of disability, and that children with disabilities are not excluded from free and compulsory primary education, or from secondary education, on the basis of disability;

(b) Persons with disabilities can access an inclusive, quality and free primary education and secondary education on an equal basis with others in the communities in which they live;

(c) Reasonable accommodation of the individual's requirements is provided;

(d) Persons with disabilities receive the support required, within the general education system, to facilitate their effective education;

(e) Effective individualized support measures are provided in environments that maximize academic and social development, consistent with the goal of full inclusion.

3. States Parties shall enable persons with disabilities to learn life and social development skills to facilitate their full and equal participation in education and as members of the community. To this end, States Parties shall take appropriate measures, including:

(a) Facilitating the learning of Braille, alternative script, augmentative and alternative modes, means and formats of communication and orientation and mobility skills, and facilitating peer support and mentoring;

(b) Facilitating the learning of sign language and the promotion of the linguistic identity of the deaf community;

(c) Ensuring that the education of persons, and in particular children, who are blind, deaf or deafblind, is delivered in the most appropriate languages and modes and means of communication for the individual, and in environments which maximize academic and social development.

4. In order to help ensure the realization of this right, States Parties shall take appropriate measures to employ teachers, including teachers with disabilities, who are qualified in sign language and/or Braille, and to train professionals and staff who work at all levels of education. Such training shall incorporate disability awareness and the use of appropriate augmentative and alternative modes, means and formats of

จัดสรรอุปกรณ์การเรียนที่เหมาะสมกับสภาพความพิการของบุคคลนั้นๆ และผู้สอนต้องมีความเข้าใจในความพิการของผู้เรียนอย่างดีด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของคนพิการ

2.2.6 การส่งเสริม สนับสนุนให้คนพิการ มีความเท่าเทียมและมีส่วนร่วมทางสังคม และให้ผู้หญิงมีสิทธิเสรีภาพในการดำเนินชีวิต⁴

คนพิการ โดยเฉพาะที่เป็นผู้หญิงนั้น เป็นบุคคลที่ถูกเอารัดเอาเปรียบในการดำเนินชีวิตในสังคมเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังถูกจำกัดสิทธิในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะด้วยปัญหาทางด้านร่างกายหรือทางด้านทัศนคติของคนอื่นๆ และยิ่งกว่านั้นผู้หญิงพิการนั้นมักเป็นเหยื่อทางเพศ ไม่ว่าจะการข่มขืน การกระทำทารุณมากกว่าผู้หญิงที่ไม่พิการ

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ จึงมีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่อนุสัญญาฯ ต้องมีบทบัญญัติที่เป็นการรับรองและคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของหญิง ซึ่งเป็นมาตรการที่รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาฯ ต้อง

communication, educational techniques and materials to support persons with disabilities.

5. States Parties shall ensure that persons with disabilities are able to access general tertiary education, vocational training, adult education and lifelong learning without discrimination and on an equal basis with others. To this end, States Parties shall ensure that reasonable accommodation is provided to persons with disabilities.

⁴ Article 6 “Women with disabilities :

1.States Parties recognize that women and girls with disabilities are subject to multiple discrimination, and in this regard shall take measures to ensure the full and equal enjoyment by them of all human rights and fundamental freedoms.2.States Parties shall take all appropriate measures to ensure the full development, advancement and empowerment of women, for the purpose of guaranteeing them the exercise and enjoyment of the human rights and fundamental freedoms set out in the present Convention.”

เคารพและปฏิบัติตาม เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำที่เป็นการทารุณผู้หญิง⁵ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้หญิงที่มีความพิการสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข อันเป็นมาตรการในการคุ้มครองทางสังคม⁶

2.2.7 การลดอัตราการตายของเด็กพิการ

ในภาวะการณ์ปัจจุบัน เด็กพิการในบางประเทศมีอัตราการความตายสูงถึง 80 เปอร์เซนต์ อันเป็นอัตราการตายที่สูงมากเมื่อเทียบกับอัตราการตายของเด็กที่ไม่พิการ ซึ่งมีอัตราการตายเพียง 20 เปอร์เซนต์เท่านั้น โดยปัญหาดังกล่าวนั้นเป็นผลมาจากการที่เด็กไม่ได้รับการคุ้มครองเท่าที่ควร ดังนั้นอนุสัญญาฯ จึงมีบทบัญญัติในการรับรองและคุ้มครองสิทธิเด็กอย่างเป็นรูปธรรมขึ้นมา ปรากฏตามข้อ 7⁷ แห่งอนุสัญญาฯ กล่าวคือรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาฯ ต้องมีมาตรการทางกฎหมายที่เป็นการรับรองและคุ้มครองสิทธิเด็กพิการ ตลอดจนการปฏิบัติต่อเด็กพิการอย่างเท่าเทียมกับเด็กที่ไม่มีความพิการ

⁵ Article 16 (5) States Parties shall put in place effective legislation and policies, including women- and child-focused legislation and policies, to ensure that instances of exploitation, violence and abuse against persons with disabilities are identified, investigated and, where appropriate, prosecuted.

⁶ Article 28 (b) To ensure access by persons with disabilities, in particular women and girls with disabilities and older persons with disabilities, to social protection programmes and poverty reduction programmes

⁷ Article 7 “Children with disabilities :

1. States Parties shall take all necessary measures to ensure the full enjoyment by children with disabilities of all human rights and fundamental freedoms on an equal basis with other children.

2. In all actions concerning children with disabilities, the best interests of the child shall be a primary consideration.

3. States Parties shall ensure that children with disabilities have the right to express their views freely on all matters affecting them, their views being given due weight in accordance with their age and maturity, on an equal basis with other children, and to be provided with disability and age-appropriate assistance to realize that right.”

2.2.8 การพัฒนาสุขภาพคนพิการ

โรคภัยไข้เจ็บ ถือได้ว่าเป็นเหตุปัจจัยหนึ่งที่สามารถทำให้เกิดความพิการได้เช่นกัน ซึ่งภาวะที่ทำให้พิการนั้น อาจเกิดกับหญิงที่ตั้งครรภ์หรือในช่วงที่คลอดก็เป็นเหตุปัจจัยได้เช่นกัน หรือในบางกรณีการที่หญิงไม่ได้รับการดูแลรักษาสุขภาพอย่างถูกต้อง จนส่งผลให้มีการคลอดก่อนกำหนด ซึ่งโอกาสที่จะทำให้เกิดทารกที่คลอดออกมามีความพิการ ย่อมมีอัตราเสี่ยงเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่ เพราะปัญหาดังกล่าวจะเกิดในประเทศที่กำลังพัฒนา เพราะเป็นประเทศที่ยังไม่มีมาตรฐานการดูแลสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีมาตรการในการป้องกันปัญหาดังกล่าว

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ ทำให้อนุสัญญาฯ มีมาตรการที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองป้องกันและการฟื้นฟูสุขภาพของคนพิการ เพื่อเป็นทั้งการป้องกันมิให้เกิดการพิการซ้ำซ้อนและการลดอัตราการพิการที่มีสาเหตุมาจากโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ตามที่บัญญัติในข้อ 25⁸ ซึ่งได้แก่การดูแล

⁸ Article 25

States Parties recognize that persons with disabilities have the right to the enjoyment of the highest attainable standard of health without discrimination on the basis of disability. States Parties shall take all appropriate measures to ensure access for persons with disabilities to health services that are gender-sensitive, including health-related rehabilitation. In particular, States Parties shall:

(a) Provide persons with disabilities with the same range, quality and standard of free or affordable health care and programmes as provided to other persons, including in the area of sexual and reproductive health and population-based public health programmes;

(b) Provide those health services needed by persons with disabilities specifically because of their disabilities, including early identification and intervention as appropriate, and services designed to minimize and prevent further disabilities, including among children and older persons;

(c) Provide these health services as close as possible to people's own communities, including in rural areas;

สุขภาพของคนพิการอย่างถูกต้อง และมีผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในการดูแลคนพิการ

2.2.8.1 การออกมาตรการในการป้องกันโรคต่างๆ

คนพิการนั้นเป็นบุคคลที่มีปัจจัยเสี่ยงในอันที่จะเป็นโรคต่างๆค่อนข้างสูง เพราะเป็นคนที่มีความบกพร่องในด้านภูมิคุ้มกันและอาจเกิดจากกรณีที่ไม่ได้รับความรู้ในเรื่องการป้องกันโรคภัยต่างๆอยู่ถูกต้อง ส่วนเด็กที่เป็นคนพิการนั้น ประมาณ 1 ใน 10 จะมีความบกพร่องทางด้านจิต รวมทั้งความบกพร่องทางการเรียนรู้

2.2.9 การส่งเสริมปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม

การอยู่ในสภาวะแวดล้อมหรือสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีนั้นก็เป็อีกปัจจัยเช่นกันที่ทำให้การไม่สบายได้เช่นกันและอาจส่งผลให้เกิดความพิการได้เช่นกัน สิ่งแวดล้อมที่ไม่ได้รับการดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดโรคบางประเภทได้ เช่นโรคเกี่ยวกับดวงตา เช่นโรคเยื่อตาขาวหรือโรคกระจกตาอักเสบ หากอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ได้รับการดูแลอย่างถูกต้อง อาจส่งผลให้ตาบอดได้

(d) Require health professionals to provide care of the same quality to persons with disabilities as to others, including on the basis of free and informed consent by, inter alia, raising awareness of the human rights, dignity, autonomy and needs of persons with disabilities through training and the promulgation of ethical standards for public and private health care;

(e) Prohibit discrimination against persons with disabilities in the provision of health insurance, and life insurance where such insurance is permitted by national law, which shall be provided in a fair and reasonable manner;

(f) Prevent discriminatory denial of health care or health services or food and fluids on the basis of disability.

2.2.10 การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ

โดยมีความมุ่งหมายในการพัฒนาความร่วมมือในเรื่องเทคโนโลยีใหม่ๆ โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางการสื่อสารเช่นการเข้าถึงการให้บริการทางด้านอินเทอร์เน็ต ตลอดจนการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ทั้งนี้เพื่อที่คนพิการจะสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างทั่วถึง ประกอบกับประเทศที่ประสงค์จะเข้ามามีผลผูกพันรัฐในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ จำเป็นที่ประเทศนั้นต้องลงนาม ตลอดจนให้สัตยาบันแก่อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ อันจะส่งผลให้รัฐดังกล่าวมีพันธกรณีในการที่จะต้องออกกฎหมายที่เป็นการอนุวัติการตามอนุสัญญานั้น เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งอนุสัญญา เพราะเป็นการสะท้อนให้เห็นว่ารัฐนั้นมีการนำวัตถุประสงค์แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการมาใช้อย่างเป็นทางการมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม โดยแสดงออกตามกรอบกฎหมายของรัฐภาคนั้นๆ และเป็นการยืนยันอย่างเป็นทางการว่าเป็นรูปธรรมว่าบทบัญญัติตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการมีการนำมาใช้ให้เกิดผลตามเจตนารมณ์ที่แท้จริง

2.3. องค์ประกอบและสาระสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ⁹ นับว่าเป็นอนุสัญญาทางด้านสิทธิมนุษยชนฉบับแรกที่ได้ให้หลักประกันการใช้สิทธิ เสรีภาพขั้นพื้นฐาน และการเคารพในศักดิ์ศรีของคนพิการ ซึ่งอนุสัญญาที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนฉบับที่ผ่าน ๆ มาไม่ได้รับรองไว้ ให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับความต้องการของคนพิการที่มีลักษณะเฉพาะกว่าปัญหาสิทธิมนุษยชนในด้านอื่น ๆ ดังจะได้พิจารณาต่อไป

⁹ อนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิคนพิการ นับว่าเป็นอนุสัญญาที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนฉบับแรกของสหประชาชาติ ที่ได้ทำขึ้นในศตวรรษที่ ๒๑

2.3.1 การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพของคนพิการ¹⁰

หลักการที่ถือได้ว่าเป็นหลักสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการนั้นก็คือ การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนพิการว่าคนพิการ เป็นบุคคลที่ต้องได้รับการรับรองคุ้มครองสิทธิเช่นเดียวกับบุคคลอื่น เพราะหากไม่มีการเคารพสิทธิของคนพิการแล้ว จะเป็นการที่แสดงให้เห็นว่าสังคมมองคนพิการเป็นบุคคลที่ไม่มีคุณค่าของความเป็นมนุษย์หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการไม่เคารพในความเป็นมนุษย์ เหมือนว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น เป็นเรื่องที่ไร้ค่า ไม่มีค่าหมายควรค่าแก่การเคารพ จึงเห็นว่ามีเมื่อมีการจัดทำอนุสัญญาที่ว่าด้วยสิทธิคนพิการนั้น การที่จะทำให้อนุสัญญาดังกล่าวเป็นอนุสัญญาที่มีประสิทธิภาพ และสนองตอบความเท่าเทียมกันในความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง

จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมิบัญญัติแห่งกฎหมายตามอนุสัญญาดังกล่าวนี้ ที่ครอบคลุมถึงเรื่องการให้เคารพศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของคนพิการ ตลอดจนความเท่าเทียมกันระหว่างคนที่ไม่พิการกับคนพิการ ย่อมมีความเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับการปฏิบัติและได้รับโอกาสประเภทเดียวกันอย่างเท่าเทียมกัน

2.3.2 การให้คนพิการมีส่วนร่วมในสังคม

ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการนั้น มีความมุ่งหมายเพื่อให้คนพิการสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางสังคมอย่างทั่วถึงและกว้างขวาง¹¹ และสนับสนุนให้คนพิการมีอำนาจในการที่จะ

¹⁰ Article 17 “Protecting the integrity of the person:

Every person with disabilities has a right to respect for his or her physical and mental integrity on an equal basis with others.”

¹¹ Article 9

1.To enable persons with disabilities to live independently and participate fully in all aspects of life, States Parties shall take appropriate measures to ensure to persons with disabilities access, on an equal basis with others, to the physical environment, to transportation, to information and communications, including information and communications technologies and systems, and to other facilities and services open or

ตัดสินใจได้ด้วยตนเองและเข้ามามีบทบาทในสังคมที่ตนใช้ชีวิตอยู่ และเป็นการเปิดโอกาสให้คนที่มิได้พิการได้เข้ามามีส่วนร่วมกับคนพิการด้วย

โดยตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ก็ได้มีความตระหนักในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยมีความมุ่งหมายให้คนพิการเข้ามามีส่วนร่วมทางสังคมในด้านต่างๆ เช่น ด้านกิจกรรมทางการเมือง คือเปิดโอกาสให้คนพิการได้มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หรือมีสิทธิในการเสนอกฎหมาย สิทธิในการแสดงออก เช่นการเล่นกีฬา¹² หรือการรวมกลุ่มทางสังคม

provided to the public, both in urban and in rural areas. These measures, which shall include the identification and elimination of obstacles and barriers to accessibility,"

¹² Article 30

4. Persons with disabilities shall be entitled, on an equal basis with others, to recognition and support of their specific cultural and linguistic identity, including sign languages and deaf culture.

5. With a view to enabling persons with disabilities to participate on an equal basis with others in recreational, leisure and sporting activities, States Parties shall take appropriate measures:

(a) To encourage and promote the participation, to the fullest extent possible, of persons with disabilities in mainstream sporting activities at all levels;

(b) To ensure that persons with disabilities have an opportunity to organize, develop and participate in disability-specific sporting and recreational activities and, to this end, encourage the provision, on an equal basis with others, of appropriate instruction, training and resources;

(c) To ensure that persons with disabilities have access to sporting, recreational and tourism venues;

(d) To ensure that children with disabilities have equal access with other children to participation in play, recreation and leisure and sporting activities, including those activities in the school system;

(e) To ensure that persons with disabilities have access to services from those involved in the organization of recreational, tourism, leisure and sporting activities.

แต่สิทธิบางอย่างของคนพิการนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องมีมาตรการในการรับรองสิทธิบางอย่างให้แก่คนพิการด้วย ดังที่บัญญัติในข้อ 19¹³ อันเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการให้คนพิการมีเสรีภาพในการใช้ชีวิต การเคลื่อนไหวร่างกายและการเข้ามามีส่วนร่วมในทางสังคม อันหมายความรวมถึงการให้คนพิการสามารถใช้ชีวิตอย่างเท่าเทียมกับคนที่ไม่พิการ รวมทั้งการที่คนพิการสามารถใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแล้ว รัฐยังจะต้องอำนวยความสะดวกแก่คนพิการในการที่จะใช้สิทธิดังกล่าวด้วย ซึ่งก็คือการจัดหาสถานที่ การจัดหาอักษรเบรลล์ ให้แก่คนพิการทางสายตาใช้ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วย หากคนพิการเป็นผู้ที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวร่างกาย โดยต้องใช้รถเข็น รัฐก็ต้องจัดช่องทางที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการลงคะแนนเสียงประกอบกันด้วย ซึ่งการกระทำดังกล่าวของรัฐนั้นแสดงให้เห็นว่าสิทธิของคนพิการได้รับการดูแลเอาใจใส่ อันถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดอุปสรรคในการที่คนพิการจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

¹³ Article 19 States Parties to the present Convention recognize the equal right of all persons with disabilities to live in the community, with choices equal to others, and shall take effective and appropriate measures to facilitate full enjoyment by persons with disabilities of this right and their full inclusion and participation in the community, including by ensuring that:

(a) Persons with disabilities have the opportunity to choose their place of residence and where and with whom they live on an equal basis with others and are not obliged to live in a particular living arrangement;

(b) Persons with disabilities have access to a range of in-home, residential and other community support services, including personal assistance necessary to support living and inclusion in the community, and to prevent isolation or segregation from the community;

(c) Community services and facilities for the general population are available on an equal basis to persons with disabilities and are responsive to their needs.

2.3.3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนพิการให้มีประสิทธิภาพ

นอกจากที่อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการจะมีวัตถุประสงค์ในการสนับสนุน คุ้มครอง สิทธิมนุษยชนของคนพิการ ทั้งในด้านที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎหมายแล้ว อนุสัญญายังมีมาตรการในการคุ้มครองคนพิการในด้านที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันของคน พิการ¹⁴ ด้วย กล่าวคือเป็นอนุสัญญาที่ประกอบด้วยหลักการป้องกันการเลือกปฏิบัติและส่งเสริม ความเท่าเทียมกันในทางด้านกฎหมายด้วย¹⁵ กล่าวคือคนพิการต้องได้รับความคุ้มครองทาง

¹⁴ Article 10 “Right to life :

States Parties reaffirm that every human being has the inherent right to life and shall take all necessary measures to ensure its effective enjoyment by persons with disabilities on an equal basis with others.”

¹⁵ Article 12

1. States Parties reaffirm that persons with disabilities have the right to recognition everywhere as persons before the law.

2. States Parties shall recognize that persons with disabilities enjoy legal capacity on an equal basis with others in all aspects of life.

3. States Parties shall take appropriate measures to provide access by persons with disabilities to the support they may require in exercising their legal capacity.

4. States Parties shall ensure that all measures that relate to the exercise of legal capacity provide for appropriate and effective safeguards to prevent abuse in accordance with international human rights law. Such safeguards shall ensure that measures relating to the exercise of legal capacity respect the rights, will and preferences of the person, are free of conflict of interest and undue influence, are proportional and tailored to the person’s circumstances, apply for the shortest time possible and are subject to regular review by a competent, independent and impartial authority or judicial body. The safeguards shall be proportional to the degree to which such measures affect the person’s rights and interests.

กฎหมายเช่นเดียวกับบุคคลที่ไม่พิการ รวมทั้งคนพิการย่อมมีสิทธิในการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง และรวมทั้งในเรื่องของกระบวนการยุติธรรม ก็ต้องได้รับความเสมอภาคอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ¹⁶ ประกอบกับในขณะเดียวกันนั้น และในเรื่องของการมีอิสระในการดำเนินชีวิตควบคู่ด้วย โดยที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในทางสังคมได้ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม

2.3.4 การไม่เลือกปฏิบัติ

มาตรการสำคัญในความมุ่งหมายของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการอีกประการที่สำคัญคือ ห้ามมิให้มีมาตรการที่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการ¹⁷

5. Subject to the provisions of this article, States Parties shall take all appropriate and effective measures to ensure the equal right of persons with disabilities to own or inherit property, to control their own financial affairs and to have equal access to bank loans, mortgages and other forms of financial credit, and shall ensure that persons with disabilities are not arbitrarily deprived of their property.

¹⁶ Article 13

1. States Parties shall ensure effective access to justice for persons with disabilities on an equal basis with others, including through the provision of procedural and age-appropriate accommodations, in order to facilitate their effective role as direct and indirect participants, including as witnesses, in all legal proceedings, including at investigative and other preliminary stages.

2. In order to help to ensure effective access to justice for persons with disabilities, States Parties shall promote appropriate training for those working in the field of administration of justice, including police and prison staff

¹⁷ Article 5 “Equality and non-discrimination :

1. States Parties recognize that all persons are equal before and under the law and are entitled without any discrimination to the equal protection and equal benefit of the law.

เพราะหากมีการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ การกระทำดังกล่าวจะนำมาซึ่งการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเรื่องอื่นๆ อย่างต่อเนื่องและทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมระหว่างคนพิการกับบุคคลที่ไม่พิการ อันเป็นกรณีที่ขัดต่อเจตจำนงที่แท้จริงของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการและขัดต่อความมุ่งหมายของกฎบัตรสหประชาชาติ¹⁸ ด้วย

2.3.5 การปฏิบัติตามพันธกรณีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการค.ศ.2006ของรัฐภาคี

เพื่อให้การเข้าเป็นภาคีตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการของรัฐภาคีมีประสิทธิภาพ และต้องตามความประสงค์ที่แท้จริงของอนุสัญญาดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐภาคีจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพันธกรณีตามข้อตกลงของอนุสัญญาฯ ในอันที่จะออกมาตรการทางกฎหมาย ในการสนับสนุน และสร้างความมั่นใจว่าสิทธิคนพิการต้องได้รับรับรอง และมีเสรีภาพแก่คนพิการ โดยต้องปราศจากการเลือกปฏิบัติ ในทุกกรณี โดยมาตรการที่ออกมานั้นต้องสามารถใช้ได้ อย่างเป็นรูปธรรม อันเป็นไปการสนองนโยบายของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ซึ่งก็คือการที่รัฐภาคีแห่งอนุสัญญาต้องปฏิบัติกรให้เป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งอนุสัญญาอย่างเคร่งครัด โดยมาตรการที่มีลักษณะดังกล่าว อาจเป็นมาตรการที่เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ตลอดจนด้านวัฒนธรรม

2. States Parties shall prohibit all discrimination on the basis of disability and guarantee to persons with disabilities equal and effective legal protection against discrimination on all grounds.

3. In order to promote equality and eliminate discrimination, States Parties shall take all appropriate steps to ensure that reasonable accommodation is provided.

4. Specific measures which are necessary to accelerate or achieve de facto equality of persons with disabilities shall not be considered discrimination under the terms of the present Convention.”

¹⁸ กฎบัตรสหประชาชาติ ข้อ 1(3) “The Purposes of the United Nations are:...3.To achieve international co-operation in solving international problems of an economic,social,cultural,or humanitarian character,and in promoting and encouraging respect for human rights and for fundamental freedoms for all without distinction as to race,sex,language,or religion;and...”

พันธกรณีที่รัฐภาคีต้องดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการที่เจตนาเข้าผูกพันตนตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ อาจเป็นกรณีดังนี้

2.3.5.1 การปรับปรุงกฎหมายให้คุ้มครองและรับรองสิทธิคนพิการ การออกกฎหมาย การออกมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ การสนับสนุนสิทธิมนุษยชนของคนพิการ และพัฒนากฎหมายและกระบวนการทั้งหลายให้มีความสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการด้วย

2.3.5.2 การยกเลิกกฎหมายที่จำกัดสิทธิคนพิการ โดยวัตถุประสงค์ก็เพื่อทำการบล้างกฎหมายที่ยังคงมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติให้กฎหมายดังกล่าวหมดสิ้นไป รวมทั้งการออกมาตรการ ระเบียบ วาระที่มีวัตถุประสงค์เป็นการคุ้มครอง สนับสนุนสิทธิคนพิการในทุกๆรูปแบบ เช่นการให้สิทธิแก่คนพิการในการที่จะเข้าถึงสินค้า บริการ รวมทั้งเทคโนโลยีทั้งหลายที่เป็นประโยชน์ต่อคนพิการ รวมทั้งการให้ความรู้แก่คนพิการและบุคคลากรที่ต้องประสานงานกับคนพิการ

2.3.5.3 การบล้างกระบวนการที่มีลักษณะเป็นการฝ่าฝืนต่อคนพิการ พร้อมกับมีมาตรการในการกระตุ้นให้มีการพัฒนาศักยภาพคนพิการด้วย ตลอดจนการให้คำปรึกษา ให้ความรู้แก่คนพิการ

2.4. ข้อพิจารณาเรื่องคนพิการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006

คำจำกัดความความหมายของ “คนพิการ” ตามความในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ¹⁹ นั้นเมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติแห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการแล้ว จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติตามอนุสัญญาดังกล่าวนั้นมิได้ให้คำจำกัดของ “คนพิการ” ไว้อย่างแน่นอนตายตัว โดยอาจพิจารณาได้จากในส่วนของอารัมภบทของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ก็เพียงแต่เป็นการ

¹⁹ Article 1 “Persons with disabilities include those who have long-term physical, mental, intellectual or sensory impairments which in interaction with various barriers may hinder their full and effective participation in society on an equal basis with others.”

อธิบายลักษณะของคนพิการว่า คนพิการเป็นบุคคลที่ทางร่างกายอย่างเนื้องอก ยาวนาน รวมไปถึงบุคคลที่มีความบกพร่องทางด้านที่เกี่ยวกับจิตใจหรือมีความบกพร่องที่เกี่ยวกับด้านสติปัญญาการเรียนรู้ หรือเป็นบุคคลที่มีระบบประสาทที่บกพร่องหรือบุคคลที่มีสภาพทางด้านร่างกายที่ทำให้เป็นอุปสรรคที่ทำให้บุคคลดังกล่าวนั้นไม่สามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างเต็มที่

ซึ่งเมื่อพิจารณาจากความหมายที่ระบุในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ เป็นกรณีที่แสดงให้เห็นว่าความพิการนั้นนอกจากจะเกิดจากปัจจัยที่ภายในของบุคคลที่พิการนั้น ในบางครั้งความพิการในบางความหมาย อาจเกิดจากความรู้สึกทางจิตใจที่มีต่อบุคคลที่เป็นผู้พิการก็ได้ เช่นเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่นคนที่มีความบกพร่องในการเคลื่อนไหวร่างกาย จำเป็นที่จะต้องนั่งรถเข็น ทำให้มีความลำบากในการเดินทาง การใช้บริการขนส่งสาธารณะ หรือการได้รับโอกาสในการเข้าทำงานในที่ทำงานทั้งหลาย แต่อุปสรรคดังกล่าวมิได้เกิดจากการที่บุคคลนั้นนั่งรถเข็น หากเป็นอุปสรรคที่เกิดทางด้านจิตใจของคนในสังคมที่มีต่อคนพิการที่นั่งรถเข็นต่างหาก อันส่งผลให้คนพิการมีอุปสรรคในการที่จะได้รับโอกาสในการเข้าทำงาน ลักษณะดังกล่าวเช่นเดียวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาในการเรียนรู้ ทำเกิดอุปสรรคในการที่จะได้รับเข้าศึกษาขั้นพื้นฐาน อันเป็นอุปสรรคจากอคติทางสังคมที่มีต่อคนพิการ

2.5. สิทธิที่ได้รับความคุ้มครองตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006

แม้ว่าสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานไม่ว่าจะเป็น สิทธิพลเมือง สิทธิในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมจะได้รับการรับรองไว้ในอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องด้วยสิทธิมนุษยชนฉบับที่ผ่าน ๆ มาแล้วก็ตาม แต่อย่างไรก็ตามในการที่จะเข้าถึงสิทธิที่ได้รับรองไว้นั้นก็ยังประสบกับปัญหาถึงความเสมอภาคในการเข้าถึงสิทธิ เสรีภาพที่ได้รับรองไว้นั้น ด้วยเหตุนี้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการจึงได้มุ่งให้ความสำคัญกับมาตรการที่จะทำให้คนพิการสามารถเข้าถึงสิทธิ เสรีภาพดังกล่าวได้อย่างแท้จริงและทัดเทียมกับบุคคลอื่น ดังนี้

2.5.1 สิทธิส่วนบุคคล²⁰

สิทธิส่วนบุคคลตามที่ได้รับรองในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 นั้น ถือได้ว่าเป็นแนวความคิดที่เป็นพื้นฐานสำคัญของอนุสัญญาฯ เป็นอย่างมาก อันหมายความว่าถึงกรณีที่คนทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพในการตัดสินใจด้วยตนเอง²¹ บุคคลทุกคนย่อมได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ²² และคนพิการย่อมมีสิทธิในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในทางสังคม เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป²³ อีกทั้งต้องมีความเท่าเทียมกันทางด้านโอกาสด้วย²⁴ ไม่ว่าคนพิการนั้นจะเป็นเพศชายหรือหญิง²⁵ อันหมายรวมถึงเด็กที่มีความพิการด้วย²⁶ โดยสาระสำคัญของสิทธิส่วนบุคคลตามที่บัญญัติในอนุสัญญาฯ คือ

²⁰ Article 22

1. No person with disabilities, regardless of place of residence or living arrangements, shall be subjected to arbitrary or unlawful interference with his or her privacy, family, home or correspondence or other types of communication or to unlawful attacks on his or her honour and reputation. Persons with disabilities have the right to the protection of the law against such interference or attacks.

2. States Parties shall protect the privacy of personal, health and rehabilitation information of persons with disabilities on an equal basis with others.

²¹ Article 16 (a) Respect for inherent dignity, individual autonomy including the freedom to make one's own choices, and independence of persons

²² Article 16 (b) Non-discrimination

²³ Article 16 (c) Full and effective participation and inclusion in society

²⁴ Article 16 (e) Equality of opportunity

²⁵ Article 16 (g) Equality between men and women

²⁶ Article 16 (h) Respect for the evolving capacities of children with disabilities and respect for the right of children with disabilities to preserve their identities

2.5.1.1 สิทธิ เสรีภาพในการดำเนินชีวิต²⁷

โดยในเรื่องของการรับรองสิทธิในการดำเนินชีวิตของคนพิการ ได้ปรากฏในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ในส่วนที่เกี่ยวกับพันธกรณีทั่วไป โดยได้บัญญัติไว้ในข้อ 4 กล่าวคือ “States Parties undertake to ensure and promote the full realization of all human rights and fundamental freedoms for all persons with disabilities without discrimination of any kind on the basis of disability. To this end, States Parties undertake” หมายความว่ารัฐภาคีจะต้องดำเนินการเพื่อรับรองและส่งเสริมให้เกิดการตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของคนพิการอย่างเต็มที่โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติในรูปแบบใด ๆ เพราะเหตุจากความพิการ

โดยอาจเป็นกรณีที่มีการออกมาตรการที่เป็นการจัดการเลือกปฏิบัติ และรัฐภาคีต้องให้การยอมรับว่าทุกคนมีความเสมอภาคภายใต้กฎหมาย และมีสิทธิ โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ ตลอดจนรับรองให้คนพิการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายโดยเสมอภาคและมีประสิทธิภาพจากการเลือกปฏิบัติในทุกด้าน

2.5.1.2 การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปฏิบัติต่อกันอย่างมีมนุษยธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ

กล่าวคือ สิทธิมนุษยชนนั้น ถือได้ว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนพึงมีโดยเสมอภาคกันเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความเชื่อทางการเมือง หรือความเชื่อในทางอื่นใด ชาติหรือพื้นเพทางสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะ

รวมทั้งสิทธิในการดำรงชีวิตของคนพิการด้วย กล่าวคือห้ามมีมาตรการที่เป็นทางเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม โดยต้องเปิดโอกาสในการที่คนพิการจะมีอำนาจในการตัดสินใจได้ด้วยตนเองและได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งหมายความว่าสิทธิมนุษยชนนั้น ถือเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน และมีความจำเป็นที่คนพิการจะต้องได้รับหลักประกันสิทธิแห่งตนอย่างเต็มที่โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ ตามที่ปรากฏในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ข้อ 17 คือ

²⁷ Article 10 “Right to life :

States Parties reaffirm that every human being has the inherent right to life and shall take all necessary measures to ensure its effective enjoyment by persons with disabilities on an equal basis with others.”

“Every person with disabilities has a right to respect for his or her physical and mental integrity on an equal basis with others”

หมายความว่า คนพิการทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการเคารพต่อศักดิ์ศรีทางร่างกายและจิตใจของตนบนพื้นฐานอันเท่าเทียมกับบุคคลอื่น ซึ่งเป็นลักษณะของการเคารพในศักดิ์ศรีของคนพิการว่ามีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับบุคคลที่ไม่พิการ

2.5.1.3 สิทธิในการนับถือศาสนา

สิทธิในการนับถือศาสนานั้น ถือว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เพราะเป็นการแสดงออกถึงเสรีภาพทางความคิด และตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการก็ให้สิทธิในการนับถือศาสนาของคนพิการเช่นกัน โดยปราศจากการบังคับ ครอบงำ คุกคามเหยียดหยามหรือก่อความรู้สึก ที่ไม่ดีแก่บุคคลที่นับถือศาสนาที่ต่างไปจากศาสนาประจำชาติหรือศาสนาที่ผู้มีอำนาจ ในรัฐ หรือผู้มีหน้าที่จัดการศึกษานับถือเลื่อมใส

2.5.2 สิทธิทางการประกอบอาชีพ²⁸

กล่าวคือคนพิการที่มีความรู้ความสามารถ ย่อมเข้าทำงานหรือได้ทำงานตรงตามความรู้ความสามารถของคนพิการ โดยปราศจากอคติใดๆ โดยพิจารณาได้ ดังนี้

²⁸ Article 27 “Work and employment :

States Parties recognize the right of persons with disabilities to work, on an equal basis with others; this includes the right to the opportunity to gain a living by work freely chosen or accepted in a labour market and work environment that is open, inclusive and accessible to persons with disabilities. States Parties shall safeguard and promote the realization of the right to work, including for those who acquire a disability during the course of employment, by taking appropriate steps, including through legislation”

2.5.2.1 ความเสมอภาคในการประกอบอาชีพ

เป็นไปตามที่บัญญัติในเรื่องที่เกี่ยวกับความเสมอภาคทางโอกาสที่คนพิการจะได้รับ ต้องเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ ซึ่งก็หมายความว่ารวมถึงความเสมอภาคในการที่คนพิการจะสามารถประกอบอาชีพอย่างเท่าเทียมกับบุคคลที่ไม่พิการ

ตามที่ปรากฏในข้อ 27 แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ในเรื่องเกี่ยวกับโอกาสและความเสมอภาคในการประกอบอาชีพของคนพิการ²⁹ ซึ่งหมายความว่า รัฐภาคีรับรองสิทธิของคน

²⁹ Article 27

1. States Parties recognize the right of persons with disabilities to work, on an equal basis with others; this includes the right to the opportunity to gain a living by work freely chosen or accepted in a labour market and work environment that is open, inclusive and accessible to persons with disabilities. States Parties shall safeguard and promote the realization of the right to work, including for those who acquire a disability during the course of employment, by taking appropriate steps, including through legislation, to, inter alia:

(a) Prohibit discrimination on the basis of disability with regard to all matters concerning all forms of employment, including conditions of recruitment, hiring and employment, continuance of employment, career advancement and safe and healthy working conditions;

(b) Protect the rights of persons with disabilities, on an equal basis with others, to just and favourable conditions of work, including equal opportunities and equal remuneration for work of equal value, safe and healthy working conditions, including protection from harassment, and the redress of grievances;

(c) Ensure that persons with disabilities are able to exercise their labour and trade union rights on an equal basis with others;

(d) Enable persons with disabilities to have effective access to general technical and vocational guidance programmes, placement services and vocational and continuing training;

พิการในการทำงานได้โดยเสมอภาคกับผู้อื่น ทั้งนี้ รวมถึงสิทธิในโอกาสที่จะหาเลี้ยงชีพโดยการทำงานที่ตนเป็นผู้ตัดสินใจเลือกโดยอิสระและได้รับการยอมรับในตลาดแรงงาน และทำงานในสภาพแวดล้อมการทำงานที่เปิด อยู่ร่วมกับคนอื่น และให้คนพิการสามารถเข้าถึงได้ รัฐภาคีจะป้องกันและส่งเสริมความตระหนักถึงสิทธิในการทำงาน รวมถึงสำหรับ ผู้ซึ่งกลายเป็นบุคคลทุพพลภาพในระหว่างการทำงาน โดยการดำเนินขั้นตอนที่เหมาะสม รวมถึงโดยการตรากฎหมาย

สิทธิในด้านการทำงานของคนพิการต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เช่นการออกกฎหมายที่รับรองสิทธิในการทำงานของคนพิการ หรือการจัดให้มีการอบรมฝีมือแรงงาน

(e) Promote employment opportunities and career advancement for persons with disabilities in the labour market, as well as assistance in finding, obtaining, maintaining and returning to employment;

(f) Promote opportunities for self-employment, entrepreneurship, the development of cooperatives and starting one's own business;

(g) Employ persons with disabilities in the public sector;

(h) Promote the employment of persons with disabilities in the private sector through appropriate policies and measures, which may include affirmative action programmes, incentives and other measures;

(i) Ensure that reasonable accommodation is provided to persons with disabilities in the workplace;

(j) Promote the acquisition by persons with disabilities of work experience in the open labour market;

(k) Promote vocational and professional rehabilitation, job retention and return-to-work programmes for persons with disabilities.

2 States Parties shall ensure that persons with disabilities are not held in slavery or in servitude, and are protected, on an equal basis with others, from forced or compulsory labour

2.5.2.2 การส่งเสริมให้คนพิการมีโอกาสในการทำงานในหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการรับรองว่าคนพิการเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการทำงานและมีโอกาสในการเข้าทำงาน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชน ซึ่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการก็ได้บัญญัติสิทธิของคนพิการในเรื่องดังกล่าวไว้ในข้อ 27 แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ.2006

2.5.3 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการได้รับรองให้คนพิการสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองและสาธารณกิจ ในทุกระดับได้อย่างอิสระและเสมอภาคกับผู้อื่นภายใต้กฎหมายเดียวกัน กับที่เข้าถึงกับประชาชนของรัฐภาคี และการกำหนดเจตจำนงในทางการเมืองของคนพิการย่อมได้รับการยอมรับ โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนพิการนั้น อาจอยู่ในหลายรูปแบบทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง การลงสมัครรับเลือกตั้ง การเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวกับคนพิการ การจัดตั้งพรรคการเมือง การดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือในองค์กรอิสระต่าง ๆ การลงประชามติ การทำประชาพิจารณ์ เป็นต้น เพื่อเป็นหลักประกันให้คนพิการสามารถเข้าถึงสิทธิทางการเมืองได้อย่างเต็มที่ อนุสัญญาจึงได้กำหนดให้รัฐภาคีต้องจัดอุปกรณที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวก โดยเฉพาะในการลงคะแนนเลือกตั้งให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ และหากมีความจำเป็นโดยการร้องขอของคนพิการ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะให้ความช่วยเหลือในการลงคะแนนตามที่คนพิการเลือกก็ได้

โดยที่อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการนั้น มีการส่งเสริมให้คนพิการได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง³⁰ อันเป็นยืนยันว่าคนพิการนั้น ก็เป็นบุคคลที่สามารถที่จะแสดงออกซึ่งความ

³⁰ Article 29 “Participation in political and public life : States Parties shall guarantee to persons with disabilities political rights and the opportunity to enjoy them on an equal basis with others, and shall undertake:

(a) To ensure that persons with disabilities can effectively and fully participate in political and public life on an equal basis with others, directly or through

คิดเห็นทางการเมือง อันเป็นการดำเนินนโยบายที่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนระดับนานาชาติ ทั้งนี้เพื่อกลไกระดับนานาชาติในการให้การคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ สัญชาติ เพศ ศิพ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม หรือสิทธิทางการเมืองการปกครอง

สิทธิในการแสดงออกทางการเมืองของคนพิการตามที่บัญญัติในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการคือสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและลงรับสมัครเลือกตั้ง ตลอดจนการมีส่วนร่วมในพรรคการเมืองและการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

freely chosen representatives, including the right and opportunity for persons with disabilities to vote and be elected, inter alia, by:

(i) Ensuring that voting procedures, facilities and materials are appropriate, accessible and easy to understand and use;

(ii) Protecting the right of persons with disabilities to vote by secret ballot in elections and public referendums without intimidation, and to stand for elections, to effectively hold office and perform all public functions at all levels of government, facilitating the use of assistive and new technologies where appropriate;

(iii) Guaranteeing the free expression of the will of persons with disabilities as electors and to this end, where necessary, at their request, allowing assistance in voting by a person of their own choice;

(b) To promote actively an environment in which persons with disabilities can effectively and fully participate in the conduct of public affairs, without discrimination and on an equal basis with others, and encourage their participation in public affairs, including:

(i) Participation in non-governmental organizations and associations concerned with the public and political life of the country, and in the activities and administration of political parties;

(ii) Forming and joining organizations of persons with disabilities to represent persons with disabilities at international, national, regional and local levels.

ในกรณีที่คนพิการสามารถมีส่วนร่วมในองค์กรอิสระ และสมาคมที่ทำงานด้าน
สาธารณะและด้านการเมืองของประเทศ รวมทั้งกิจกรรมและการบริหารพรรคการเมือง

2.5.4 สิทธิทางการศึกษา

กล่าวคือกล่าวคือในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการนั้น มีความมุ่งหมายในการที่จะให้
การรับรองในสิทธิในการที่คนพิการจะได้รับโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานและอย่างทั่วถึง
ทั้งนี้ก็เพื่อให้คนพิการ จะได้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถรู้จักตัวเองเท่าทันโลก
ได้รับการศึกษา ทางด้านสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตลอดจนสามารถที่
จะทำการติดต่อสื่อสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อ 24(1)³¹ ได้แก่

2.5.4.1 การได้รับโอกาสทางการศึกษา

กล่าวคือ รัฐภาคีรับรองสิทธิของคนพิการในทางการศึกษา และเพื่อให้บรรลุตามสิทธินี้
โดยปราศจากการเลือก ปฏิบัติและบนพื้นฐานโอกาสที่เท่าเทียมกัน รัฐภาคีจะจัดให้มีระบบ
การศึกษาที่ทั่วถึงในทุกระดับและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.5.4.2 การจัดให้มีสื่อการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกในการศึกษาที่เหมาะสม แก่คนพิการ

เป็นไปตามที่ปรากฏในข้อ 24 (3) (A)³² คือ ส่งเสริมการเรียนภาษาเบรลล์ ตัวอักษร
ทางเลือกอื่น แบบนิยาม วิธีและรูปแบบการสื่อสารทางเลือกแบบผสมผสาน ทักษะในการปรับตัว

³¹ Article 24 “Education :

1.States Parties recognize the right of persons with disabilities to education.
With a view to realizing this right without discrimination and on the basis of equal
opportunity, States Parties shall ensure an inclusive education system at all levels and
lifelong learning

³² Article 24 (3) “States Parties shall enable persons with disabilities to learn life
and social development skills to facilitate their full and equal participation in education
and as members of the community. To this end, States Parties shall take appropriate
measures, including:

และเคลื่อนไหวอิริยาบถ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการสนับสนุนผู้ที่มีสายตาเลือนราง และสนับสนุนให้มีสิ่ง
ช่วยบอก

(a) Facilitating the learning of Braille, alternative script, augmentative and alternative modes, means and formats of communication and orientation and mobility skills, and facilitating peer support and mentoring”